Reagálás: Magyar Hírlap, 1991.11.02. Bayer Zsolt: Elefes

Egy fájdalmas névsor elé...

Történelmünk tele van heroikus és tragikus legendákkal, és e legendák jelentős része feltehetően örökre bizonyítatlan marad. Más a helyzet azzal a sokszor hallott állítással, mely szerint a magyar írók jelentős része 1957-ben hűségnyilatkozatot tett a Kádár-rendszer mellett. A magyarügy ENSZ-beli tárgyalása elleni írói „tiltakozás" először a Népszabadság 1957. szeptember 5-i számában jelent meg, majd — újabb nevekkel bővítve — az Élet és Irodalom 1957. szeptember 13-i és szeptember 27-i számában ismét napvilágot látott. Erről minden könyvtárlátogató bármikor meggyőződhetett: a „legenda" tehát nem legenda, hanem egy tapintatból vagy kényelemszeretetből agyonhallgatott történelmi tény. Nem vonjuk kétségbe, hogy az aláírók jelentős részének voltak értékelhető mentségei, amint nyilván olyanok is akadtak köztük, akik benső meggyőződésüket követték e kiállásukkal. Mindez egy dolog: más és fontosabb dolog viszont, hogy a közvéleménynek joga van megismerni az igazságot: csakis a történelmi tények ismerete és tisztelete lehet minden elemzés alapja. Ezért — csakis ezért — adjuk közre e szomorú dokumentumot. De ha valaki mindebből azt a következtetést vonná le, hogy az egyes emberek múltjának megítélése, különösképp pedig vésztörvényszék-jellegű elítélése általában feloldhatatlan erkölcsi dilemmákkal jár, akkor e következtetést nem tudjuk és nem is akarjuk cáfolni. (A listán *-gal jelöltük azokat, akik az első Népszabadság-beli listán még nem, csak az Élet és Irodalom későbbi számaiban szerepelnek.)

• H. Gy.

Beszélgetés az 1957-es írói nyilatkozat körülményeiről

„A kollektív amnézia fátyla"

Ismeretes, hogy 1955-ben, 1956-ban milyen elkeseredett harcot folytattak a Rákosi Mátyás vezette hatalommal az ellenzéki írók, s hogy mekkora szerepet játszottak az októberi forradalom szellemi előkészítésében. Nemrég jelent meg az Írók lázadása című dokumentumkötet, amely négy, korábban nem publikált jegyzőkönyvet tett közzé az írószövetség 1956 júniusa és szeptembere között megtartott viharos üléseiről. A Literatúra című folyóirat 1989/1—2. száma pedig tartalmazta az 1955 októbere és 1956 decembere közötti időszak legfontosabb irodalompolitikai határozatait, cikkeit, megnyilatkozásait. Igen érdekes, hogy a forradalom napjaiban bizonyos mértékig háttérbe szoruló írószövetség mennyire fontos lett ismét a forradalom leverése után: a munkástanácsok mellett az ellenállás utolsó intézményes lehetősége maradt. Az írószövetség 1956. december 28-án tartott taggyűlése hitet tett az októberi forradalom mellett, s elfogadott egy nyilatkozatot, amely Gond és hitvallás címmel került nyilvánosságra, és világszerte nagy visszhangot keltett. E nyilatkozatnak nem kis szerepe volt abban, hogy az ENSZ napirenden tartotta a magyarkérdést.

A hatalom válasza erre az volt, hogy a Belügyminisztérium 1957. január 18-án „ideiglenesen felfüggesztette" az írószövetség működését. A magyar író- és újságíró-társadalmat példátlan retorzió sújtotta: több hullámban tartóztatták le és ítélték börtönbüntetésre (sőt némely esetben halálra) az írókat. Csupán néhány név, a teljesség igénye nélkül: Déry Tibor, Eörsi István, Fekete Gyula, Gáli József, Háy Gyula, Lakatos István, Molnár Zoltán, Tardos Tibor, Zelk Zoltán. Sokan csak úgy kerülték el a megtorlást, hogy idejében emigráltak. (A halálos ítéletek végrehajtását feltehetően nemzetközi tiltakozás akadályozta meg.) Ilyen előzmények után megdöbbentőnek, vagy legalábbis különösnek tűnik, hogy mintegy háromnegyed évvel később, 1957 szeptemberében a magyarügy ENSZ-ben való tárgyalása ellen emelt szót nyilvánosan az írók színe-java. — *Hogyan történhetett meg ez?* — kérdezem Standeisky Évát, a korszak kutatóját, az Írók lázadása című kötet szerkesztőjét. — *Mit lehet tudni a nyilatkozat keletkezésének körülményeiről? Hogyan vették rá az írókat, hogy aláírják?*

— Legendák keringenek erről az írók és irodalomtörténészek között. Sajnos e legendákat nem tudom sem megerősíteni, sem cáfolni — annyira kevés az írásos bizonyíték, vagy ha fennmaradt is, egyelőre hozzáférhetetlen. A történésznek természetesen nem feladata az erkölcsi ítélkezés. Az viszont igen, hogy megértse és megértesse a motívumokat és a valóságos lehetőségeket. Mindenekelőtt föl kell idéznünk a korszak ijesztő atmoszféráját. A retorzió légkörében az írók (is) kilátástalan helyzetbe kerültek. Sok embert letartóztattak, megindultak az íróperek előkészületei. A szabadlábon maradók megpróbáltak valamit tenni lefogott társaik érdekében. Annyit bizonyosan lehet tudni, hogy — már akik tehették — a pártközpontban tárgyaltak vezető funkcionáriusokkal, menteni a menthetőt. Érintkezésbe léptek a Nemzetközi PEN Klubbal. Külföldön neves írók szolidaritási akciókat igyekeztek szervezni, talán nem is sikertelenül.

— *Úgy tudom, hogy egy héttel később, minthogy a magyarügy levételét szorgalmazó nyilatkozat az Élet és Irodalomban megjelent, 1957. szeptember 20-án 18 magyar író levelet írt Kállai Gyula miniszternek, s ebben letartóztatott társaik számára kértek jóindulatú elbírálást. Nemcsak az időbeli közelség figyelemre méltó, hanem az is, hogy a levél aláírói között több olyan nevet is találunk — Illyés Gyuláét, Németh Lászlóét vagy Örkény Istvánét —, akik a korábbi Népszabadság-, illetve Élet és Irodalom-beli nyilatkozatokat is aláírták.*

— Ezt nem tudom megerősíteni. Igaz viszont az, hogy szinte valamennyi népi író aláírta a Népszabadság-, illetve az Élet és Irodalom-beli nyilatkozatot. Ez az érem egyik oldala. A másik pedig az, hogy mindannyian féltek. Végül is letartóztathatták volna őket is, vagy legalább egy részüket. Kádárék tökéletesen tisztában voltak az írók szorongatottságával. S bizony — nem mondhatok mást — visszaéltek ezzel, játszottak velük. Németh László 1957 tavaszán megkapta a Kossuth-díjat, Tamási Áront pedig nem csukták börtönbe, holott mindenki erre számított.

— *Hiszen Tamási volt a Gond és hitvallás című ismert nyilatkozat megfogalmazója.*

— Úgy van. S a hatalom megszilárdulásával egyre inkább értelmét látszott veszteni a merev elzárkózás. A kulisszák mögött egyezkedés indult. Kállai Gyula, Kádár János és Aczél György találkoztak a legismertebb népi írókkal. Egy ilyen találkozásról számol be Ortutay Gyula memoárjában.

— *De végül is miért írták alá annyian ezt a nyilatkozatot?*

— Ma még csak találgathatunk. A legendák szerint azt ígérték nekik, hogy egyrészt szabadon engedik a bebörtönzött írókat, másrészt újraindulhat az írószövetség, sőt a különféle irodalmi irányzatok is önálló lapokhoz juthatnak. Ez utóbbi ígérettel állítólag Illyést élete végéig áltatták. Hogy valójában miképp történt az írók meggyúrása, arról nagyon kevés dokumentum áll rendelkezésünkre.

— *Az is elterjedt, például Vas István esetében, hogy nevét odahamisították. Elképzelhető ez?*

— Elképzelhető. A hatalomnak meglehetősen nyomós eszközei voltak arra, hogy megszerezze az eredeti aláírásokat. Ha már Tamási Áronról esett szó, hadd említsem meg, hogy az írószövetség helyébe kreált úgynevezett Irodalmi Tanács 1957. szeptember 25-i ülésén — az arról készült jegyzőkönyv szerint — Bölöni György már elérkezettnek látta az időt, hogy a tanács munkájába bevonják Tamási Áront is. E javaslatra a jelen lévő Aczél György a következőt mondta: „Tamási Áron rendkívül fontos munkát végzett akkor, amikor az ENSZ ötös bizottsága munkája elleni tiltakozást aláírta. De addig nem vonható be a közéletbe, amíg a kommunista hitvallás mellett nem tesz komoly állásfoglalást." Ez persze irreális igény volt, s csak a vezetők akkori diadalérzetével magyarázható.

— *De nem mindenki írta alá. Eörsi István számol be arról börtönnaplójában, hogy mennyire megrendítette utóbb a memorandum névsora — s az is, hogy „az ügyre a kollektív amnézia fátyla borul" —; márcsak azért is, mert Tersánszky, Ottlik, Nemes-Nagy, Mészöly és mások aláírásának hiánya azt bizonyítja, hogy ki lehetett maradni a névsorból valamiképp.*

— Azért ez bonyolultabb kérdés. Sokakat talán meg sem kerestek, s így azok nem kerülhettek döntési kényszerhelyzetbe. Arról nem szól a fáma, hogy fölkerestek valakit, aki aztán nagy botrányt csapott és azt mondta, hogy nem írom alá... S nyilván nem akármilyen döntés elé került az, akit egészen közeli barátjával zsaroltak meg. Nem kívánom csökkenteni az írók felelősségét, de az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a szellemi élet egyéb kiválóságai is — a

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK! Ára 60 fillér

NÉPSZABADSÁG

1957. szeptember 5, csütörtök A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI LAPJA II. évfolyam, 209. szám

MAX REIMANN
nyilatkozata a Népszabadságnak

Németország Kommunista Pártja első titkára a nyugatnémet belpolitikai helyzetről és a közelgő választások esélyeiről

Max Reimann elvtárs, Németország Kommunista Pártja Központi Bizottságának első titkára válaszolt a Népszabadság berlini tudósítójának a nyugatnémet belpolitikai helyzetre vonatkozó alábbi kérdéseire:

Nemrégiben volt egy éve, hogy a kommunista pártot betiltották. Hogyan alakult Nyugat-Németországban az alatt az esztendő alatt a politikai helyzet?

— A kommunista párt betiltásával az Adenauer-kormány a német militaristák utasítását hajtotta végre. Az volt a céljuk, hogy letörjék azt az ellenállást, amelyet a munkásosztály és a nyugatnémet haladó polgárok tanúsítottak az újrafelfegyverzéssel, az atomháborús készülődéssel és a dolgozók fokozott kizsákmányolásával szemben.

Pártunk betiltásával fokozott mértvű fasizálási folyamat kezdődött meg Nyugat-Németországban.

A mostani választási harc

Algéria képviselője a francia gyarmatosítók gazdetteiről:

Félmillió embert öltek meg Algériában!

Az Arab Liga politikai bizottságának keddi ülésén megállapította Ahmed Tevfik El Medani, Algéria képviselője, aki Algéria nevében arab támogatást kért az arab államoktól a egyben erkölcsi támogatást az ENSZ-ben.

„Az algériai szabadságharcosok erősebbek és jobban vannak felszerelve, mint eddig bármikor. A franciák hamarosan bekövetkező nagy katonai meglepetésekkel számolhatnak" — mondotta El Medani, s kijelentette, hogy néhány francia kézen levő városról eltekintve, Algéria egész területe

Budapest lakosságának tiltakozó nagygyűlése a Sportcsarnokban

Népünk becsületéért, nyugodt jövőjéért és a világbékéért küzdünk, amikor szembefordulunk az ENSZ ötös bizottságának jelentésével

A magyar írók tiltakozása

„Mélyen átérezve azt a felelősséget, amelyet hivatásunk, a nemzeti közvélemény formálásában betöltött szerepünk reánk ró, egyben általános emberi felelősségünk tudatában is — felemeljük tiltakozó szavunkat az ellen, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése a magyarországi események ügyét napirendre tűzze. Szeretnénk, ha eljutna hangunk mindazokhoz, akik a világban barátainknak nevezik magukat: elsősorban minden nemzetbéli írótársainkhoz. Bízunk benne, hogy megértik aggodalmunkat, és magukévá teszik követelésünket.

Egyek vagyunk ezzel a néppel; ismerjük lelkének minden rezdülését. Tudjuk és hirdetjük: a magyar nép nem akart és nem akar ellenforradalmat; itt csak elenyésző kisebbség kívánja vissza a régi rendet. A történelmi és társadalmi körülmények tragikus találkozása folytán 1956. október 23-án mégis az események olyan sorozata indult el Budapesten, amelynek fordulatain már sem a józan politikai belátás, sem a kezdeti résztvevők jelentős részének becsületes szándéka nem tudott többé úrrá lenni. Illetéktelen és ellenséges imperialista beavatkozásnak nem csekély része volt abban, hogy a fasizmus minden üledéke felkavarodott; és néhány napra az 1920-as fehérterrorra emlékeztető állapotokat teremtett.

Valamennyi irodalmi irányzatot és a magyar közvélemény legkülönfélébb árnyalatait képviseljük; a részletkérdések egész sorában: még néhány lényeges kérdésben is, vitában állunk egymással; egyet azonban ma már világosan látunk: a forradalmi munkás-paraszt kormány fellépése és a szovjet csapatok segítségül hívása az egyre jobban kibontakozó véres ellenforradalom veszélyét hárította el országunk felől.

Nem mindannyian értettük akkoriban ennek a lépésnek szükségszerűségét és jelentőségét. Kételyeinket, gondjainkat tükrözte sokunknak állásfoglalása. Azóta egyre inkább megtanultuk becsülni azokat, akik a nehéz időkben helytálltak, és megmentették a dolgozó nép hazáját a társadalmi visszazuhanástól, a polgárháborútól s a talán még rettentőbb csapástól, a háborútól. Lehetnek közülünk egyeseknek még komoly fenntartásaik belpolitikai kérdésekben: a szocialista építés módszerei dolgában; de mint hazafiak, mint a Magyar Népköztársaság hű polgárai valamennyien minden erőnkkel segíteni akarjuk a társadalmi és gazdasági helyzet megszilárdulását; a kulturális élet felpezsdülését; és minden eredmény, amit e téren elértünk, minden jel, ami ennek a folyamatnak egészségét és erejét mutatja, egyformán mindannyiunknak örömére van. Így érez ma nálunk a nemzet többsége és java.

Kinek az érdeke hát, hogy a sebeket újra feltépjék? A mi hazánknak, ennek a nehéz történelmi sorsot viselt kis népünknek bizonyára nem. Lehetetlenség volna ne látnunk az ízléstelen hangulatkeltés hátterében a valódi szándékokat: a tőkés hatalmak politikai játékát. Fel akarják szítani a legbarbárabb ellenforradalmi erők lohadó kedvét; fel akarják korbácsolni ismét a már megnyugvó közvéleményt idehaza; fenn akarják tartani, fokozni akarják a feszültséget a nemzetközi politikában. Mi ezzel nem érthetünk egyet. És különösen nem érthetünk egyet azzal, hogy bárki is ügyvédünk talárjában csúfolja meg, torzítsa komédiává azt a tragédiát, amely minket ért.

Aki barátunk, ezt nem helyeselheti! Aki barátunk, az gyógyít, és nem sebeket tép rajtunk! Kis nép vagyunk; de történelmi szerepünk és az a hivatás, amelyet az emberiség szolgálatában vállalunk, feljogosít rá, hogy odakiáltsuk: Mi nem vagyunk senkinek politikai cégére! Nem leszünk játékszer tisztátalan kezekben! Nem leszünk a nemzetközi élet botrányköve!

Akadnak, tudjuk, magyar írók, akik másként beszélnek. Ránk hivatkoznak: szót kell tehát erről is ejtenünk. A néppel érző magyar írók útja a múltban keservesen nehéz volt; és ma sem könnyű vállalni részünket egy új rendért vajúdó társadalomban. De mi nem tudnánk más sorsot vállalni. És bizonyosak vagyunk benne, hogy nem lesz kevésbé dicsőséges ez a sors, mint amilyen nehéz. Aki azonban megfutott, az hallgasson; mert ha szól, szava csak a renegáté lehet. S a népnek, amellyel sorsközösséget vállalni nem mert, árulója is lesz szavával.

Ezt a világ minden írója, minden hazafi megérti.

Végezetül pedig: mi fontos nemzetközi fórumnak tartjuk az Egyesült Nemzetek Szervezetét. Tiszteljük, mint amelynek hivatása, hogy a népek sok közös gondjának, egymásra találásának, a békés egymás mellett élésnek műhelye legyen. Szeretnénk tisztelni ezután is! Örültünk, amikor hazánk a szervezet tagja lett; szeretnénk örülni ezután is.

Világ írói! Világ népeinek tiszta szándékú értelmisége! A nemzetek kölcsönös megbecsüléséért, sokat szenvedett hazánkért, a magatok emberségéért, az Egyesült Nemzetek Szervezete becsületéért tiltakozzatok velünk."

Abody Béla, Aranyossy Magda, Aranyossy Pál, András László, Alpári Pál, Asztalos Sándor*, Ács Kató, Bakó József*, Baráth Endre, Barta Lajos*, Bartáné Szucsich Mária*, Bába Mihály, Bárány Tamás*, Berda József*, Bölöni György, Bihari Klára, Bónyi Adorján, Barabás Tibor, Bogáti Péter, Balázs Anna, Benjámin László, Békés Virág, Balázs Sándor, Beczássy Judit, Boldizsár Iván, Borsi Darázs József*, Bodnár György, Benamy Sándor, Bródy Lili*, Csanádi Imre, Cseres Tibor, Csepeli Szabó Béla*, Csetényi Erzsébet*, Czibor János*, Csohány Gabriella, Csoóri Sándor, Csuka Zoltán*, Csurka Péter, Dallos Sándor, Darázs Endre*, Darvas József, Diószegi András*, Dékány András*, Dobozy Imre, Devecseri Gábor, Dénes Zsófia, Egri Lajos*, Erdei Sándor, Elbert János, Erdélyi József, Endrődi József, Erdős László, Erdődy János, Falu Tamás*, Fazekas Anna*, Féja Géza, Földeák János, Fejes Endre,Fekete Lajos*, Földessy Gyula, Fülöp János, Felkai Ferenc, Füst Milán, Fábián Zoltán, Fodor József, Fehér Klára, Földes Péter, Füsi József, Galgóczi Erzsébet*, Garai Gábor*, Goda Gábor, Gábor György, Gellért Oszkár, Gergely Márta*, Gergely Mihály*, Gergely Sándor, Gergely Viola, Gera György, Gereblyés László, Gyenes Rózsa*, Gyetvai János*, Gyagyovszky Emil*, K. Grandpierre Emil*, Györe Imre, Győry Dezső, Galsai Pongrác, Gerő János, Gyárfás Miklós, Hazai Józsefné, Hárs László*, Hollós Korvin Lajos, Hámos György, Hárs György*, Hegedüs Géza, Hegedüs Zoltán*, Hegedüs Bitte Dániel*, Hamvas H. Sándor, Hajnal Anna*, Hajnal Gábor, Hubay Miklós, Hunyadi József*, Illés Béla, Illés Endre, Ilés Jenő*, Illés Lajos*, Illyés Gyula, Imecs Béla*, István Marian*, Juhász Ferenc, Jánosy István*, Jankovich Ferenc, Jászberényi István, Jobbágy Károly*, József Farkas*, Kardos László, Katkó István, Keleti Arthur*, Kesztheli Zoltán, Képes Géza, Kónya Lajos, Kodolányi János, Kolozsvári Endre, Karinthy Ferenc, Király István, Keszi Imre, Kárpáti Aurél, Kopré József, Kassák Lajos, Kis Ferenc, Komlós Aladár, Kosztolányi Dezsőné, Komjáthy István, Kamjén István, Kuczka Péter, Ladányi Mihály, Lengyel József, Lányi Sarolta, Lányi Viktor, Lőrinc Loránd, Mesterházi Lajos, Madarász Emil, Máté György, Molnár Géza, Móricz Virág*, Murányi-Kovács Endre, Németh László, Nádass József, Nagy Sándor, Nemes László, Nyiri Tibor, Osváth Zsuzsa, Oláh László, Oravecz Paula, Örvös Lajos, Örkény István, Palasovszky Ödön, Palotai Boris, Palotai Erzsi, W. Petrolay Margit, Passuth László, Pilinszky János, Peterdi Andor, Pándi Pál, F. Rácz Kálmán, Román György, Rubinyi Mózes, Remenyik Zsigmond, Rónai Mihály András, Rajcsányi Károly, Rideg Sándor, Sándor Kálmán, Sántha Ferenc*, Sebes Árpád*, Simon István, Sőtér István, Sinka István, Simon Lajos, Sós Endre, Soós Magda, Somlyó György, Sipos Gyula, Szász Imre*, Szentiványi Jenő*, Sziráky Judit*, Szüdi György, Szinetár György, Szabó Pál, Szabó Lőrinc, Szakasits Árpád, Szücs László István, Szeberényi Lehel, Szamos Rudolf, Szabolcsi Miklós, Szőnyi Sándor, Szántó György, Szalatnai Rezső, Szenczei László, Tábor István*, Tatay Sándor*, Teknős Péter*, Török Tamás*, Thury Zsuzsa, Tuba Károly, Tamási Áron, Tóth László, Tolnai Gábor, Tamási Lajos, Timár György, Takács Tibor, Trencsényi-Waldapfel Imre, Tóth Eszter, Toldalagi Pál, Tabi László, Török Sándor, Urbán Ernő, Veres Péter, Vitányi János, Vihar Béla, Várnai Zseni, Vas István, Vasvári István*, Viktor János, Weöres Sándor. J

A Szépirodalmi Könyvkiadó 1957. évi programterve

Bakó József:	Kapaszkodók
Barsi Dénes:	Szentjánosbogár
Bárány Tamás:	Csigalépcső
Boldizsár Iván:	Magyar világ
Cseres Tibor:	Különféle szerelmek
Darvas József:	Máról holnapra
Darvas József:	Harangos kút
Déry Tibor:	A befejezetlen mondat
Fehér Klára:	A tenger
Fehér Klára:	Meredek part
Gergely Sándor:	Őszi reggel
Gergely Sándor:	November
Goda Gábor:	Panoptikum
Hegedűs Géza:	Bojár Bálint
Heltai Jenő:	Tollforgatók
Heltai Jenő:	A 111-es
G. Horváth Zoltán:	Papsajt
Illés Béla:	Kisregény
Illyés Gyula:	Hunok Párisban
Jankovich Ferenc:	Zrínyi álma
Karinthy Ferenc:	Kentaur
Kassák Lajos:	Boldogtalan testvérek
Kellér Andor:	Zöld gyep, zöld asztal
Kibédy Albert:	Ezüst oroszlán
Kittenberger Kálmán:	Vadászkalandok Afrikában (Kincses könyvek)
K. Grandpierre Emil:	Bűvös kaptafa
K. Grandpierre Emil:	Kínos eset
K. Grandpierre Emil:	Elmés mulatságok (Szabad Föld K.K.)
Kossa István:	Nehéz ébredés
Kovai Lőrinc:	Morajló puszták
B. Lázár Endre:	Az üstökös
Madarász Emil:	Kisváros
Moldova György:	Elbeszélések
Murányi-Kovács Endre:	Küzdelem
Nemes László:	Sós kenyér
Németh László:	Iszony
Németh László:	Gyász
Oravetz Paula:	Kócos (Olcsó Könyvtár)
Örkény István:	A Bónis család
Palotai Boris:	Keserű mandula
Passuth László:	Esőisten siratja Mexikót
Remenyik Zsigmond:	Két regény
Rideg Sándor:	A csongrádi hun király
Sándor Kálmán:	Barna mennyország
Sándor Kálmán:	Széplányok sisakban
Sásdi Sándor:	Szívre hulló kő
Soós Magda:	Megtalált dallam
Soós László:	Trapéz
Szabó Pál:	Tatárvágás
Szabó Pál:	Nyugtalan élet IV.
Széchenyi Zsigmond:	Csui...! I—II. (Olcsó Könyvtár)
Szüdi György:	Regény
Tabi László:	Egy pár papucs
Tamási Áron:	Jégtörő Mátyás, Ragyog egy csillag
Tamási Áron:	Hajnali madár
Tamási Áron:	Bölcső és bagoly (Szabad Föld K.K.)
Tamási Áron:	Ábel a rengetegben (Kincses Könyvek)
Tatay Sándor:	Eladó kastély
Tatay Sándor:	Zápor
Tersánszky J. Jenő:	Két zöld asztal
Tersánszky J. Jenő:	Kakuk Marci ifjúsága (Olcsó Könyvtár)
Thury Zsuzsa:	A jó fiú
Török Sándor:	Tolvajok
Urbán Ernő:	Istenítélet
Várnai Zseni:	Így égtem, énekeltem
Vas István:	Elvesztett otthonok
Veres Péter:	Az ég alatt
Veres Péter:	A Balogh család története
Veres Péter:	Asszonyhűség (Kincses Könyvek)
Vészi Endre:	Egy rágalmazás története
Vidor Miklós:	Idegenek Versek
Áprily Lajos:	Válogatott versek
Berda József:	Ostor és Olajág
Gellért Oszkár:	Válogatott versek
Heltai Jenő:	Válogatott versek
Illyés Gyula:	Négy elbeszélőköltemény (Olcsó Könyvtár)
Juhász Ferenc:	A tenyészet országa
Kálnoky László:	Válogatott fordítások
Képes Géza:	Új versek
Keresztury Dezső:	Lassul a szél
Keszthelyi Zoltán:	Új versek
F. Nagy László:	Új versek
Peterdi Andor:	Üzenet
Pilinszky János:	Versek
Rákos Sándor:	A tűz udvarában
Somlyó György:	Sirály
Szabó Lőrinc:	Tücsökzene
Szabó Lőrinc:	Örök barátaink
Szécsi Margit:	Új versek
Weöres Sándor:	A hallgatás tornya Színdarabok
Illyés Gyula:	Három dráma (Iskolai Könyvtár)
Karinthy Ferenc:	Villanás
Németh László:	Történeti Drámák
Németh László:	Történeti Drámák

A NOVARAT Ipari és Építőipari Kisszövetkezet által kibocsátott „NOVARAT-lakáskötvény éves tájékoztató jelentése", a kisszövetkezet anyagi helyzetének bemutatása az 1990. évi mérlegeredmény-kimutatás és a hozzá kapcsolódó dokumentumok a kötvénytulajdonosok részére a kisszövetkezet központi telephelyén, Budapest XIV., Szobránc u. 5. sz. alatt munkanapokon 8.00—16.00-ig megtekinthetők. Az értékpapírtörvény vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően ezúton kívánjuk az éves tájékoztatási kötelezettségünket teljesíteni.

3361 MH